

Landskap: VÄSTERBOTTEN Upptecknat av: Erik HammarbergHärad: Umeå ty Adress: .....Socken: Umeå l Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Ömsuglingshistoria 1.
 Flydda kreaturer mot
 trolltegg 2.

På 1840 - talet brukade åtskilliga Sörmläbor resa över till Finland och köpa "saltbitter". Under denna tid skärptes tullbevakningen, men införseln fortfor dock i smyg.

Tvåne personer, "Simon" och "Jon Jonse," hade en gång förtagit en sådan färd. De hade lyckligt kommit till Finland, intagit last av saltbitter så mycket båten kunde bära och vände åter mot Sverige. Långt ute i Nordmalingsfjärden ligger ön Bonden. Till denna rodde de och lossade sin last, varefter de foröftill Umeå för att sälja den, dit de kommo vid midnattstid. Sedan båten var fastgjord, lade de sig att sova. Seglen fingo tjäna till bädd.

Följande morgon uppgjorde de med en handlande om priset. Därefter gingo de in på en krog, "Sista styvern" kallad, och begärde mat och brännvin. Långe hade de ej suttit där, förrän tvorne sjökaptener inträdde. Den ena av dem berättade, att han hos tullmyndigheterna anmält, att han sett en båt lossa vid Bonden. Simon och Jon Jonse begävo sig nu genast till sin båt vid kajen och seglade iväg för att om möjligt hinna fram till Bonden före tulltjänstemännen. Detta lyckades tack vare den tjocka som var rådande, vilket gjorde att tulltjänste-

9084

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

männen ej hittade fram. Dessa hade emellertid haft någon aning om varifrån smugglarna voro och hade vänt sig inåt Sörmljölöfjärden för att om möjligt upptäcka dem. Då dimman lättade, varseblevo tulltjänstemännen en båt vid den så kallade Kammarviksudden. De seglade ditåt, men då de kommo närmare, susade en kula förbi och genomborrade högra rockärmen på en av tulltjänstemännen.

Då simon och Jon Jonsa sågo, att de ej kunde undkomma, hade simon tagit sin sälbössä och yttrat: "Det är bäst att ta och märka de djävlarne."

Tulltjänstemännen vände skyndsamt åter till Umeå, då de sogo, att de blevo mottagna med skarpa skott.

Erik Hammarberg

Huru man skyddar kreaturen mot trolltyg.

På våren, innan bonden släpper sina kreatur på bete, är det vanligt att han lägger en yxa, kniv, lie, spett eller dylikt på dörrtröskeln. Genom att de få gå över stål första gången de släppas ut på våren äro de enligt folktron skyddade för allt trolltyg eller för att råka ut för elakt.

Även vid byggandet av ladugård brukade man förr jaktaga åtskilligt som skulle skydda kreaturen mot sjukdom etc. Sålunda fann man i en ladugård, som revs och ombyggdes för några år sedan, att blå borrar i träskeln. I detta fann man en ettöring och en nubb inlindade i papper. Åtskilligt mera hade nog funnits där, men det var så förmlitnat, att man ej kunde urskilja vad det var.

Erik Hammarberg

ACC. NR. 2084

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *VÄSTERBOTTEN* Upptecknat av: *Erik Hammarberg*

Härad: *Umeå ty* Adress: .....

Socken: *Umeå l* Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... Född år ..... i .....

Uppteckningen rör

Ömsuglingshistoria 1.
Phydda kreaturer mot
trolltegg 2.

2084

En smugglingshistoria.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

På 1840 - talet brukade åtskilliga Sörmläbör resa över till Finland och köpa "saltbitter". Under denna tid skärptes tullbevakningen, men införseln fortfor dock i smyg.

Tvänne personer, "Simon" och "Jon Jonsa," hade en gång förtagit en sådan färd. De hade lyckligt kommit till Finland, intagit last av saltbitter så mycket båten kunde bära och vände åter mot Sverige. Långt ute i Nordmalingsfjärden ligger ön Bonden. Till denna rodde de och lossade sin last, varefter de forostill Umeå för att sälja den, dit de kommo vid midnattstid. Sedan båten var fastgjord, lade de sig att sova. Seglen fingo tjäna till bädd.

Följande morgon uppgjorde de med en handlande om priset. Därefter gingo de in på en krog, "Sista styvern" kallad, och begärde mat och brännvin. Länge hade de ej suttit där, förrän tvenne sjökaptenen inträdde. Den ena av dem berättade, att han hos tullmyndigheterna anmält, att han sett en båt lossa vid Bonden. Simon och Jon Jonsa begåvo sig nu genast till sin båt vid kajen och seglade iväg för att om möjligt hinna fram till Bonden före tulltjänstemännen. Detta lyckades tack vare den tjocka som var rådande, vilket gjorde att tulltjänste-

Q084

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

männen ej hittade fram. Dessa hade emellertid haft någon aning om varifrån smugglarna voro och hade vänt sig inåt Sörnjälefjärden för att om möjligt upptäcka dem. Då dimman lättade, varseblevo tulltjänstemännen en båt vid den så kallade Kammarviksudden. De seglade ditåt, men då de kommo närmare, susade en kula förbi och genomborrade högra rockärmen på en av tulltjänstemännen.

Då Simon och Jon Jonsa sågo, att de ej kunde undkomma, hade Simon tagit sin sälbössa och yttrat: "Det är bäst att ta och märka de öjävlarerna."

Tulltjänstemännen vände skyndsamt åter till Umeå, då de sogo, att de blevo mottagna med skarpa skott.

Erik Hammarberg

Furu man skyddar kreaturen mot trolltyg.

På våren, innan bonden släpper sina kreatur på bete, är det vanligt att han lägger en yxa, kniv, lje, spett eller dylikt på dörrtröskeln. Genom att de få gå över stål första gången de släppas ut på våren äro de enligt folktron skyddade för allt trolltyg eller för att råka ut för elakt.

Även vid byggandet av ladugård brukade man förr iakttaga åtskilligt som skulle skydda kreaturen mot sjukdom etc. Sålunda fann man i en ladugård, som revs och ombyggdes för några år sedan, att hål borrest i tröskeln. I detta fann man en ettöring och en nubb inlindade i papper. Åtskilligt mera hade nog funnits där, men det var så förmultnat, att man ej kunde urskilja vad det var.

Erik Hammarberg